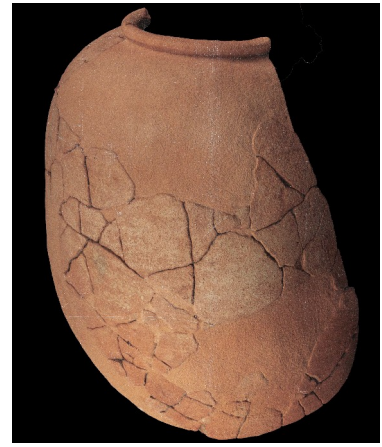


EL COMERÇ



Varios tipus de contenidors i recipients ceràmics amb cronol·logia entre els ss. VIII-VII a.C. trobats en el jaciment de Sa Caleta

Al llarg de la prehistòria, el Mediterrani ha estat una via de comunicació i comerç. En l'Edat del Bronze recent, el món minoic i, posteriorment, el micènic, van activar una sèrie de rutes que recorrien el Mediterrani. En la península, tals contactes degueren ser a petita escala, ja que l'arqueologia no ha constatat un gran moviment de materials. És a partir de l'arribada dels fenicis quan aquestes vies d'intercanvi de mercaderies es constaten de manera clara. Els contactes que els fenicis van desenvolupar no sols van implicar mercaderies, sinó també un intercanvi de coneixements, nous productes, tècniques de cultiu, tecnologia i idees, tant per a l'àmbit material com per a l'espiritual.

Fenícia, situada entre el creixent fèrtil en el qual es desenvolupaven potències continentals com a Babilònia, Assíria, el món hitita, Mitani, etc., i Egipte, li va permetre desenvolupar línies de comerç que unien tots dos mons. La mar, en contra de les línies terrestres, podia transportar grans quantitats de mercaderies amb menys costos, i Fenícia es va convertir, per la seva posició frontissa, en el port de sortida i entrada de tota mena de productes.

COMERÇ MOLT DIVERS

Les línies comercials es van desenvolupar a partir del segon mil·lenni a. C. per tres motius bàsics: la necessitat de metalls per a les creixents necessitats bèl·liques (estany i coure), la cerca i adquisició de metalls preciosos (or i plata) i l'intercanvi de matèries de prestigi. Fenícia es trobava entre dues grans zones, el creixent fèrtil i Egipte, que demandaven de manera constant grans volums d'or, plata, plom, coure i, sobretot, estany. Aquesta demanda seria el ressort fonamental perquè grups humans amb possibilitats i iniciativa generessin vies de comunicació i transport fins a terres del llunyà occident. El desenvolupament comercial partia, en principi, de les iniciatives estatals, dominades per una oligarquia local. La dinàmica comercial va alimentar les iniciatives d'ampliar rutes i negocis, la qual cosa va facilitar una especialització i una major inversió de recursos humans i tècnics. Després de la creació a Xipre d'uns primers assentaments, que van permetre controlar el comerç entre l'Egeu i Egipte, el món fenici va poder desenvolupar les seves activitats i interessos cap al Mediterrani central a mode d'ona expansiva, que va obrir les portes de l'extrem occidental a una expansió massiva. Van ser els segles IX i VIII a. C., per diversos factors, els que veurien la major expansió tant comercial com humana del món fenici.

Els fenicis comerciaven amb molts tipus de productes. Dels més coneguts són els metalls, l'ivori, els productes pesquers i els seus derivats, els vestits tenyits amb porpra, elaboracions artesanals provinents de la bronzística, de l'orfebreria o de l'elaborària fenícia o excedents agrícoles.

Els derelictes fenicis trobats en diferents punts del Mediterrani il·lustren les diverses mercaderies amb les quals es traficava, com els de Tanit i Elisa (s. VIII a. C.) trobats enfront de les costes del Sinaí o els de Mazarrón 1 i 2 (s. VII a. C.) i Sota Campana (625-575 a. C.) descoberts en la franja costanera murciana. Els vaixells del Sinaí transportaven productes alimentosos i tèxtils, així com el derelict de Mazarrón 1. Mentre a Mazarrón 2, el carregament principal eren lingots de plom i en Baix Campana es transportaven lingots d'estany i galena i 13 defenses d'elefant.

SA CALETA, PORT DE COMERÇ

La necessitat de control de les diferents línies de comunicació marítima, generalment en relació amb els corrents i vents, de ports amb què recaptar i acollir-se, punts d'aiguallida, i reposició d'aparells i vitualles, així com zones on poder establir magatzems i tallers de reparació, van confluïr perquè l'illa d'Eivissa es convertís en un punt d'assentament. L'elecció de *Sa *Caleta com primera opció ens és desconeguda, no obstant això, és un punt significatiu per a la protecció dels navilis, una península amb una certa accessibilitat, pròxima als recursos més importants i amb unes condicions naturals que van facilitar la supervivència i un cert desenvolupament urbà.

En Sa Caleta, el comerç era totalment necessari, ja que es necessitava l'adquisició de diversos productes com, per exemple, el repertori ceràmic. La majoria dels recipients ceràmics a torn procedeixen del sud peninsular, sobretot de l'àrea de Màlaga. Mentre que una petita part del material ceràmic prové del Mediterrani central, més exactament de l'àrea cartaginesa, i alguns escassos fragments són produccions orientals. Mentre la ceràmica a mà tenia diverses procedències: la costa del nord-est peninsular, la del sud-est ibèric, la de l'àrea malaguenya i les Balears.

Els recipients ceràmics contindrien o acompanyarien als veritables productes demandats i comprats pels habitants de Sa Caleta que serien possiblement els agropecuaris o els minerals. A canvi, la mercaderia que proporcionaria Sa Caleta podria haver estat la sal, metalls processats, productes derivats de la pesca o teixits. Per tant, Sa Caleta podria haver tingut una certa importància, en el seu inici, com a escala, intermediari i connexió comercial entre diverses zones de la Península Ibèrica i també amb altres àrees del Mediterrani occidental i central.

La presència de nombrosos recipients contenidors “àmfores”, indica la demanda d'aquest assentament de productes manufacturats en els territoris de procedència d'aquestes àmfores, Màlaga, la Fonteta, etc. Aquests productes generalment, oli, vi i elements elaborats, indiquen un cert grau de dependència de la Colònia i una línia d'intercanvis fluida. L'inici de produccions en la mateixa Eivissa ja

ens indicaria la presència d'un incipient cultiu que podria generar excedents que serien enviats a l'exportació. Encara que això es produiria a posteriori de Sa Caleta, en l'assentament de Dalt Vila (Eivissa).

AGRICULTURA I PRODUCTES ESPECIALS A EIVISSA

Segons Diodor, Eivissa tindria vinya i oliveres; no seria, no obstant això, tan rica en gra, segons ens diu Pomponi Mela (II 125-126), que reconeix la seva abundància en altres productes. Segons J. Ramón, els cultius d'Eivissa serien semblants als dels camps púnics del nord d'Àfrica, la col líbia, alls, llenties i fruits com la magrana (anomenada «poma púnica»), les peres i, sobretot, les figues («els millors i més grans es troben a l'illa de Ebuso» afirma Plinio, Hist. nat. XV, 82).